

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1981/1018

KARAR NO : 1981/816

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : İrfan Aşık

O L A Y : Sanığın Partizan Gazetesi'nin sorumlu yazı işleri müdürü olduğu, bu gazetenin 2.9.1978 günlü özel 2.sayısında yayınlanan yazılarda komünizm propogandası yapıldığı, hükümet: manevi şahsiyetinin, devletin emniyet muhafaza kuvvetlerinin tahkir edildiği, halkın kin ve düşmanlığa tahrik edildiği, suç sayılan fiilin övüldüğü İstanbul C.Savcılığınca ileri sürülerek sanığın eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 142/1-6., (iki kez), 173/son. (üç kez), 159/1. (iki kez), 312/1-2. maddeleri uyarınca cezalandırılması istemiyle hakkında açılan kamu davası üzerine, söz konusu suçlardan yargılanan sanık İrfan Aşık hakkında İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi 30.11.1979 gün, esas 1978/555, karar 1979/503 sayı ile; sanığa yüklenen suçların sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevinde olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askeri Mahkemesi de, 23.9.1980 gününde, 1980/56 esas sayı ile suçun, sıkıyönetim ilânından önceki üç ay içerisinde işlenmediği ve davanın Adli Yargı yerinde yürütülmesi gerektiği kanısına vardığını ileri sürerek, 2247 sayılı Yasa'nın 19.maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştu

Başvuruyu inceleyen Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, 22.12.1980 gününde, 1980/567-635 sayı ile; sanığa atılı suçların bir bölümünün temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya zemin hazırlayan olayların fikri ve eylemsel yapısını oluşturduğu, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin olduğu, cumhuriyete, vatanın ve ulusun bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, yönelik olarak işlenen suçlarla ortak ve genel amaç içerisinde bağlantılı bulunduğu gerekçesiyle başvurunun reddine karar vererek görev sorununu kesin olarak çözümlenmiştir

Uyuşmazlık Mahkemesi kararını alan İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askeri Mahkemesi, 8.7.1981 gününde, esas 1980/56, karar 1981/679 sayı ile; "Mahkemelerinin 23.9.1980 tarihinde verdiği kararın bir görevsizlik kararı olmayıp, istisari bir karar niteliğinde bulunduğu ve 2301 sayılı Yasa'nın süre bakımından getirdiği değişikliğin amme intizamına ilişkin bulunması dolayısıyla bu evrede görevsizlik kararı verilmesinde usul bakımından mahzur görülmediği ve bu durumda, selbi ihtilafın doğduğu" gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek dosyayı 2. kez Mahkememiz'e göndermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H.Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Özduval, İsmail Oğuz, Şeref Tolungüç, Orhan Erdem, Orhan Ertosun ve Hasan Çelikkale'nin katılmaları ile yaptığı 23.11.1981 günlü

.../.

toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı ile Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararları kesin olduğundan yeniden bir karar verilmesine yer bulunmadığı yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Nursefa Pandar'ın aynı doğrultudaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Yukarıda açıklandığı üzere Adli Yargı yerinin görevsizlik kararı üzerine, dosya kendisine ulaşan sıkıyönetim askeri mahkemesi, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Mahkememiz'e başvurmuş, Mahkememiz Ceza Bölümü'nce de, bu işte Askeri Yargı yerinin görevli olduğu saptanarak, sıkıyönetim askeri mahkemesi başvurusu reddedilip görev sorunu kesin olarak çözümlenmiştir.

2247 Sayılı Yasa'nın 19.maddesinin anlamı, kapsamı ve içeriği üzerinde durulduğunda, anılan Yasa'nın 19. ve 20.maddelerinin eski mevzuatımızda yer almayan bir başvurma yolunu düzenlediği ve bu yolun işletilebilmesini bazı koşulların varlığına bağladığı görülmektedir. Şöyleki; yasa koyucu anılan 19.maddeyi düzenlerken, olumsuz görev uyuşmazlığı çıkarma yerine ondan daha çabuk ve hızlı işleyen ve sonuca götüren bir başvuru yolu oluşturarak görev sorununun bir an önce çözümlenmesini sağlama amacı gütmüştür. Söz konusu 19.madde, bir yargı yerinin verdiği görevsizlik kararı üzerine, dosya kendisine gelen ve incelemeye başlayan mahkemenin, davada görevsizlik kararı veren yargı yerinin görevli olduğu kanısına varması halinde, gerekçeli bir kararla görevli yargı yerinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurabilmesini öngörmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma kararı verdikten sonra, o yargı merciinin yüksek mahkemenin bu konudaki kararına uymasının yasa buyruğu olduğunda kuşku ve duraksamaya yer bulunmamaktadır. Çünkü Anayasa'nın 142. ve 2247 sayılı Yasa'nın 1. maddelerinde Adli, İdari ve Askeri Yargı merciileri arasında ki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını "kesin olarak çözümlenmeye yetkili bir yüksek mahkemedir" biçiminde yer alan hüküm, Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının niteliğini ve bağılayıcılığını simgelemekte, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bir danışma kurulu olmayıp görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili bir yüksek mahkeme ve yargısal karar veren bir kuruluş olduğunu vurgulamaktadır.

Ayrıca, anılan Yasa'nın 28.maddesinde "ilgili yargı merciileriyle bütün makam, kuruluş ve kişiler mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla ödevlidirler" biçiminde yer alan hüküm ile 20. maddedeki "daha önce Uyuşmazlık Mahkemesi'nce yargı merci belirtilmemiş olan bir davada temyiz incelemesi yapan yüksek mahkeme, davaya bakılan mahkemenin görevi dışında olduğu kanısına vararsa, incelediği kararı bozacak yerde, incelemeyi ertele-

yerek yargı merciinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurmaya karar verebilir" biçimindeki hükümler de kararlarımızın bağlayıcılığını bir kez daha açıkça ortaya koymaktadır. Yüksek Mahkemeleri dahi bağlayan Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının, onların yargısal denetimine bağlı olan derece mahkemelerine etki yapmayacağı ise düşünülemez.

Olayda, kesinleşmiş görevsizlik kararları ile dosya kendisine gelen Askeri Yargı yerinin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre yaptığı, görevli yargı yerinin belirlenmesi yolundaki başvurusu, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce incelenmiş ve görev sorunu kesin olarak çözümlenerek davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği karara bağlanmıştır.

Gerçi, görev konusu kamu düzenine ilişkinliği nedeniyle yargılamanın her evresinde gözönünde bulundurulmalıdır. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev belirleyen kararından sonra dahi, görev konusunu düzenleyen yasa değişiklikleri olmuşsa, yargı merciilerinin (aksine bir hüküm konmamışsa) bu değişikliği gözönünde tutmaları gerekir. Ancak sıkıyönetim askeri mahkemesi 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca yaptığı ilk başvuruda, 1402 sayılı Yasa'da 2301 sayılı Yasa ile yapılan ve anılan Yasa'nın 13. maddesinin (a) fıkrasına konulan süre koşulunu başvuru kararına dayanak yapmıştır. Uyuşmazlık Mahkemesi kararı ise yürürlüğe konan bu yasa değişikliği de nazara alınarak verilmiştir.

Bu itibarla, Askeri Yargı yerinin anılan kararın yeniden gözden geçirilmesi sonucunu doğuracak biçimde görevsizlik kararı vermesi ve olumsuz görev uyuşmazlığının bu evrede doğduğunu ileri sürmesi, 2247 sayılı Yasa'nın öngördüğü kurullarla bağdaşmayacağından, verilen görevsizlik kararı açıkça Yasa'ya aykırı düşmektedir. Zira 19.maddeye göre görevli yargı yerinin belirlenmesi için başvuran mahkemenin bu başvuru sonunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce verilen karara uyması yasal bir zorunluluk olmaktadır. Böyle bir başvuru üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri saptanmışsa, başvuran mahkemenin hangi neden ve amaca dayanırsa dayansın görevsizlik kararı vererek olumsuz görev uyuşmazlığı oluşturması mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri belirlenip, bu konudaki karar uyarınca Askeri Yargı yeri görevli kılındığından, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce alınan görevsizlik kararının yasaya ve yöneme aykırılık yönünden kaldırılmasına karar verilmelidir.

uleş

..../...

Pu görüşe Ahmet H.Boyacıoğlu, bu konuda bir karar verilmesine yer olmadığı ve Ya-
sa'ya aykırı kararın yazılı emir yoluyla bozulması için Milli Savunma Bakanlığı'na gön-
derilmesi gerektiği düşüncesiyle katılmamıştır.

S O N U Ç: Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 22.12.1980 günlü, 1980/657-635 sayılı kararı-
nın bağlayıcılığı karşısında İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkeme-
si'nce alınan 8.7.1981 günlü, esas 1980/56, karar 1981/679 sayılı görevsizlik kararının
kaldırılmasına, Ahmet H.Boyacıoğlu'nun bu konuda karar ittihazına yer olmayıp, kanuna ay-
kırı olarak verilen kararın yazılı emirle bozulması için dosyanın Milli Savunma Bakanlığı
na intikal ettirilmesi yolundaki karşı oyuyla ve oyçokluğuyla 23.11.1981 gününde kesin o-
larak karar verildi.

Başkan

Ahmet H.Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

İsmail Oğuz

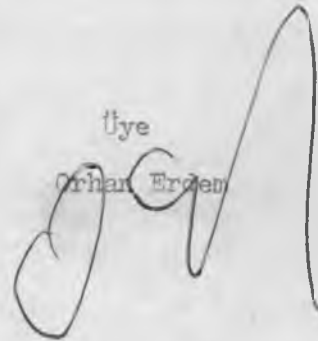
Üye

Şeref Tolungüç

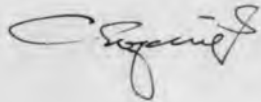
Üye

Orhan Erden

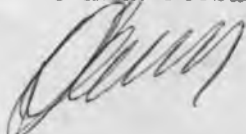
Bu kararın Resmi gazete'de
yayını 1981/12/29.

Başkan

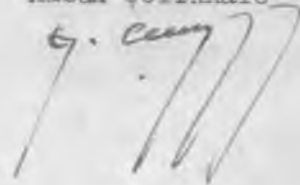
Üye

Orhan Erdosun

Üye

Hasan Çelikkale

29.12.1981

R/T

ESAS NO : 1981/1018

KARAR NO : 1981/816

KARŞI OY YAZISI

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin kararında, mahkemelerinin 23.9.1980 gününde görevsizlik kararı verilmediğine, istişari niteliğine değildikten sonra görevsiz olduğuna karar verilmesine yasal engel olmadığından söz edilmek suretiyle görevsizlik kararı verildiği açıklanmaktadır.

Çoğunlukça kararda yer alan açıklamalara göre, 2247 sayılı Yasa'nın 19.maddesi uyarınca yapılan başvuru üzerine görev konusu incelenmiş ve sıkıyönetim askeri mahkemesi görevli bulunarak başvurunun reddine karar verilmiştir. Bu yoldaki inceleme ve karardan sonra yasalarda görevi değiştiren ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararını etkileyen ve geçersiz kılan hiç bir değişiklik olmamıştır. Ayrıca karar yerinde çoğunlukça "Pöyle bir başvuru üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri saptanmışsa, başvuran mahkemenin hangi neden ve amaca dayanırsa dayansın görevsizlik kararı vererek olumsuz görev uyuşmazlığı oluşturması mümkün değildir" düşüncesi kabul edilmektedir.

Bu durumda Askeri Yargı yeri kendi başvurusunun istişari nitelikte olduğunu belirttiğine ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararına uymakla kendini yükümlü saymadığına göre, sözü geçen mahkeme, Yasa'nın 19. maddesi uyarınca verilen Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının bağlayıcı olmadığını da öne sürüyor demektir. Çoğunlukça, Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının bağlayıcı olduğu yeterince açıklanmıştır. Bizim bunlara ekleyecek bir düşüncemiz yoktur. Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarına rağmen 2247 sayılı Yasa'nın koyduğu ilke ve kurallara aykırı olarak alınan kararlar, temyiz edilmeleri üzerine bağlı oldukları yüksek mahkemelerce, temyiz edilmeden kesinleşmesi halinde ise yazılı emir yoluyla bozularak kaldırılması yine 2247 sayılı Yasa gereğidir.

Bu nedenle, Yasa'ya aykırı olarak verilen kararın yazılı emir yolu ile bozulması için dosyanın Milli Savunma Bakanlığı'na gönderilmesi yerine, adeta böyle bir müracaatı incelemişcesine ve Askeri Yargıtay'ın yerine geçerek görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesine karşıyım.

Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

29.12.1981
R/T